

Interactieve voorlichting en kennistests

Suzan Oudejans*

In het eerste nummer van deze jaargang werden in deze rubriek oude en nieuwe voorlichtingsfilmpjes op YouTube besproken. Filmpjes zijn van oorsprong geproduceerd voor de televisie en bioscopen en daarmee betrekkelijk 'old school'. Op internet is er inmiddels ook een aardig aanbod te vinden van interactieve multimedia over drugs en alcohol en de werking daarvan. Sommige zijn aansprekender dan andere, maar ze hebben gemeen dat ze alle op een niet-moraliserende manier aandacht schenken aan de effecten van drugs en alcohol op gedrag en gezondheid. Drugdancer en NIDA for Teens zijn vooral gericht op jongeren, maar voor geïnteresseerden - zoals ouders - zeker ook interessant.

Drugdancer

De drugsinformantiesite van het Trimbos-instituut heeft met de Drugdancer (www.drugsinfo.nl/drugdancer/index.html) een leuke manier gevonden om te visualiseren welk effect drugs en alcohol hebben op gedrag en gezondheid. De site zal zowel jongeren als ouderen aanspreken: het interactieve programma is

kleurig en overzichtelijk. De hoofdpersoon van het programma is een meisje dat een avond uit is. Naar keuze kun je het meisje - geen animatie maar een actrice - het hele spectrum aan bekende middelen geven, waarna je haar gedrag ziet veranderen. Daarnaast kun je op iconen van organen klikken om uitleg te krijgen over het effect van de drug aldaar. De actrice komt zeer geloofwaardig over en het aardige is dat je haar verschillende doseringen kunt geven, waarbij uitleg volgt over de gevolgen daarvan. Tot ze - bij een aantal middelen althans - uiteindelijk letterlijk onderuit gaat.

Drugs in de hersenen

Iets minder interactief - je kunt namelijk alleen maar vooruit en terug bladeren - maar daarom niet minder fraai, is de applicatie Drugs in de Hersenen (www.jellinek.nl/brain/start.htm) op de site van JellinekMentrum. Hierin worden in vijf talen (o.a. Engels, Nederlands en Duits) de effecten van verschillende middelen op het brein uitgelegd, aan de hand van kleurige duidelijke animaties. De uitleg is zeer uitgebreid en gedetailleerd. Zo leer je dat alcohol onder meer invloed heeft op afgifte van de neurotransmitters GABA (de betekenis van

* S. Oudejans is onderzoeker bij het Amsterdam Institute for Addiction Research te Amsterdam. E-mail: s.c.oudejans@amc.uva.nl.

deze afkorting wordt helaas niet gegeven) en glutamaat, en dat dendrieten, synapsen en axonen hierbij een rol spelen. Deze technische gegevens worden afgewisseld met zeer toegankelijke informatie over gevolgen van alcoholgebruik, tolerantie en ontwenningssverschijnselen. De invloed van zeven middelen wordt uitgelegd, zoals xtc, nicotine, cannabis en cocaïne. Daarnaast is er een hoofdstuk over de algemene werking van de hersenen.

NIDA for Teens

NIDA for Teens (<http://teens.drugabuse.gov>), van het Amerikaanse National Institute on Drug Abuse (NIDA), staat vol met informatie voor tieners of ouders van tieners. Een echte aanrader voor wie geen moeite heeft met de Engelse taal. Het interactieve gedeelte van de site bestaat uit 'brain games'. Hiermee kun je via de site opgedane kennis testen, met Facts on Drugs, Ask Dr. Nida of de sectie Mind over Matter van Sara Bellum. Zo kun je in het kennistestje Sara's Quest vragen beantwoorden over de invloed van marihuana, nicotine en steroïden op de hersenen. Sara Bellum - een enigszins flauwe verwijzing naar cerebellum - neemt je mee op haar eiland waar alle middelen vertegenwoordigd zijn; door te klikken krijg je meerkeuzevragen over het middel en het effect daarvan op de hersenen. Een ander aardig voorbeeld is de Space Wrangler, waarbij je als een 'explorer cadet' vragen moet beantwoorden door op de juiste 'steroids' te vuren vanuit je ruimteschip, de Anabolic Eagle. Best nog een ingewikkelde taak, want je moet vragen lezen, het juiste antwoord

kiezen, dit antwoord matchen met de overeenkomende neervallende steroïde, je ruimteschip bedienen, neervallende steroïden vermijden en de juiste beschieten. Maar het is misschien een makkie voor de 'multitaskende' jeugd, voor wie het tenslotte allemaal bedoeld is.

Body Scan

Het Britse Community Drug Education Project heeft een soort bodyscan opgenomen (www.drugsinfo.org.uk/drugsinfoflash.htm). Door met de muis over een lichaam te bewegen en op de lichaamsdelen te klikken, kun je - in het Engels - aflezen wat het effect van middelen op deze lichaamsdelen is. Door op de borstkas te klikken, verschijnt informatie over longen en neus. We leren hoe de longen ongeveer werken en dat roken kortademigheid en longkanker kan veroorzaken, en dat het snuiven van cocaïne het neusschotje kan beschadigen. Iets minder voor de hand liggend is de informatie over de genitaliën, hoewel het natuurlijk bekend is dat dronkenschap een negatieve invloed heeft op de seksuele prestaties van de man. Daarnaast leren we dat sommige drugs invloed hebben op de menstruele cyclus van de vrouw en dat het gebruik van drugs en alcohol seksuele remmingen wegneemt. De bodyscan geeft informatie over de invloed van middelen op brein, neus, mond, longen, lever en nieren, maag en ledematen; informatie over het oog wordt beloofd maar is (nog?) niet beschikbaar. De applicatie is nogal sober vormgegeven maar geeft snel een beeld van de nadelige effecten van middelen op de gezondheid.

Meer bekijken?

- NIDA (www.drugabuse.gov). Naast de hierboven besproken NIDA for Teens staat de NIDA-site bomvol (Engelstalige) informatie, al dan niet interactief. Onder meer een schat aan 'teaching material' over drugs. Het NIDA heeft ook gedacht aan de Latijns-Amerikaanse gemeenschap, want een aantal secties is ook in het Spaans beschikbaar. Er is tevens een speciale onderwijssite: NIDA Goes Back to School (<http://backtoschool.drugabuse.gov/>). Al met al is het gemakkelijk een dag te verdwalen op de NIDA-sites.
- Xoteric (www.xoteric.com). Xoteric is een interactief (Engelstalig) spel voor tieners over legale en illegale drugs. Het speelt zich af in een club en kost 58 pond (ca. 75 euro).